

Vlaams
Parlement

vergadering **C181**
zittingsjaar 2019-2020

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Buitenlands Beleid, Europese
Aangelegenheden, Internationale Samenwerking en
Toerisme

van 12 mei 2020

(Wegens de coronamaatregelen werd deze vergadering via videoconferentie georganiseerd.)

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Johan Deckmyn aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management, over Chinese desinformatie en beïnvloeding van de Europese rapportage – 2177 (2019-2020)	3
VRAAG OM UITLEG van Emmily Talpe aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management, over de uitspraak van het Duits Grondwettelijk Hof met betrekking tot de Europese Centrale Bank – 2186 (2019-2020)	7
VRAAG OM UITLEG van Annick Lambrecht aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management, over de Internationale Dag tegen Homofobie en Transfobie in het kader van het Vlaamse buitenlandse beleid – 2195 (2019-2020)	9

VRAAG OM UITLEG van Johan Deckmyn aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management, over Chinese desinformatie en beïnvloeding van de Europese rapportage – 2177 (2019-2020)

Voorzitter: mevrouw Cathy Coudyser

De voorzitter: De heer Deckmyn heeft het woord.

Johan Deckmyn (Vlaams Belang): Minister-president, onlangs is via The New York Times uitgelekt dat er druk is uitgeoefend vanuit China om een kritisch rapport van de Europese East StratCom-divisie van de European External Action Service (EEAS) over de verspreiding van desinformatie tijdens de coronacrisis aan te passen in het voordeel van China. Passages over een mondiale desinformatie-campagne om het Chinese internationale imago te verbeteren waren uit een eerste versie van het rapport verdwenen, naar verluidt onder druk van China. De hoge vertegenwoordiger van de Europese Unie voor buitenlandse zaken en veiligheidsbeleid, Josep Borrell, ontkende dat er druk zou zijn uitgeoefend, maar dat kon slechts weinigen overtuigen. Nochtans zijn er voldoende bewijzen die aantonen dat China wel degelijk een systematische desinformatiecampagne op poten heeft gezet. Toch moest zelfs de hoge vertegenwoordiger onlangs erkennen dat Europa een beetje naïef geweest is met betrekking tot zijn relatie met China. Borrell ging zelfs eindelijk zo ver om China een rivaal te noemen, die een alternatief model voorstaat. Dat is een model dat ook volgens het Vlaams Belang onverenigbaar is met en een bedreiging vormt voor de Europese en westerse democratische waarden, waarachter ons continent zich toch als één blok zou moeten scharen.

Er zijn dan ook steeds meer landen die zich zorgen maken om de toenemende Chinese invloed op het Europese continent. Ook de bezorgdheden omtrent de invloed van het de facto Chinese staatsbedrijf Huawei op de uitrol van het strategisch enorm belangrijke 5G-netwerk maken daar onderdeel van uit.

Minister-president, ik heb het daar nog niet zo lang geleden ook al over gehad. Toen u tijdens de bijeenkomst van de commissie op dinsdag 28 april 2020 werd gevraagd naar uw visie omtrent de aanpassing van het rapport, antwoordde u dat u geen weet had van een dergelijk rapport en dat u de zaak nader zou bekijken. Vandaar natuurlijk mijn vragen.

Hebt u dat ondertussen al nader bekeken? Wat is uw visie omtrent het rapport van de EEAS? Gaat u akkoord met de aanname dat China een rivaal is en een bedreiging vormt voor de Europese democratische waarden? Hebt u weet van Chinese desinformatiecampagnes gericht op Vlaanderen, al dan niet in het kader van de coronacrisis? Indien niet, bent u bereid om een onderzoek daarnaar te gelasten? Hebt u reeds overleg gepleegd met de Chinese ambassadeur omtrent het desbetreffende rapport en Chinese desinformatiecampagnes in het algemeen? Zo ja, wat was de uitkomst? Zo niet, plant u nog zo'n overleg? Ten slotte, wordt er in Vlaanderen bij de uitrol van het nieuwe 5G-netwerk gebruikgemaakt van technologie van Huawei of enig ander Chinees telecombedrijf? Zo ja, om welke bedrijven gaat het, en wat doen zij precies? Zo niet, kunt u beloven dat dat in de toekomst niet zal gebeuren? We zitten hier immers toch wel met een heel gevoelige materie.

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Mijnheer Deckmyn, ik heb kennisgenomen van dit kritische rapport. Het feit dat de EEAS erin expliciet waarschuwt voor deze kwestie is meer dan reden genoeg om alles ernstig te nemen en met de nodige alertheid op te volgen. Desinformatie en manipulatie zijn in het algemeen

inderdaad vaak gericht op het ondermijnen van onze waarden en belangen. Ze vormen dan ook een kritische uitdaging voor onze open en democratische samenleving. Dit is echter geen fenomeen dat zijn oorsprong vindt in één land. De EEAS heeft in deze rapportage meerdere oorsprongslanden in het vizier, bijvoorbeeld Rusland, Turkije, Iran en Syrië, naast China, natuurlijk.

Betekent China een bedreiging? Het kan niet worden ontkend dat China op het vlak van democratie en mensenrechten totaal andere standaarden hanteert dan de Europese landen. Het is om die reden dat er jaarlijks een EU-China Human Rights Dialogue wordt georganiseerd. Ook in deze commissie zijn de mensenrechtenproblemen in China al vaak aan bod gekomen. Het is bovendien duidelijk dat China zich op bepaalde vlakken offensiever opstelt sinds het uitbreken van de coronacrisis. Niettemin is en blijft China hoe dan ook een belangrijke partner voor de EU, niet alleen in de strijd tegen het coronavirus, maar ook op andere vlakken, zoals het economisch herstel na de crisis of de strijd tegen de klimaatverandering. Ik heb tijdens de bijeenkomst van deze commissie op 28 april gezegd dat niemand gebaat is bij een harde confrontatie met China, en ik blijf daarbij.

Tegelijk zag ik vorig weekend het bericht verschijnen in onze media over een persconferentie van de Chinese onderminister voor Gezondheid Li Ben. De epidemie heeft volgens hem duidelijk gemaakt dat China nog lacunes heeft in het preventiesysteem, in de controle van grote epidemieën en in zijn volksgezondheidssysteem.

De conclusie is dat we de lijnen met China moeten openhouden en tegelijkertijd moeten opkomen voor de Europese waarden. Ik ben mij er ten volle van bewust dat dat een moeilijke evenwichtsoefening is, maar de EU heeft de diplomatieke en economische instrumenten in handen om dat te doen.

Heb ik weet van een Chinese desinformatiecampagnes gericht op Vlaanderen? Zoals gezegd focust de EEAS niet op één land en is voorzichtigheid ten opzichte van meerdere landen aan de orde.

In verband met de Chinese desinformatie kan ik aangeven dat het Crisiscentrum van de Vlaamse Overheid (CCVO) door het Nationaal Crisiscentrum (NCCN) wordt betrokken bij het EU Rapid Alert System tegen online desinformatie. Daarbij wordt aangegeven dat 'Information operations' vanuit China in het algemeen gericht zijn op het creëren van een positief en betrouwbaar beeld van het land. Deze zijn meestal niet gericht op een specifiek land of regio, maar eerder op het Westen, de EU en de NAVO in het algemeen. In het kader van de COVID-19-pandemie is eenzelfde trend waarneembaar. We stellen dus niet vast dat Vlaanderen echt een focusland vormt.

Door de betrokkenheid van het CCVO in dit Europese systeem zie ik niet meteen de noodzaak om een bijkomend onderzoek te beginnen. Uiteraard ben ik steeds bereid deze mening te herzien als de noodzaak daartoe zou blijken.

De Europese Dienst voor Extern Optreden (EDEO) rapporteert over desinformatie via zijn website <https://euvsdisinfo.eu/>. Voor de raadpleging van deze rapporten en meer informatie kan ik u doorverwijzen naar deze website.

Ik heb met de Chinese ambassadeur hierover nog geen overleg gepleegd, en dat staat ook niet gepland.

Dan zijn er uw vragen over het 5G-netwerk. In België hebben de providers nog niet bekendgemaakt met welke leverancier of leveranciers ze in zee zullen gaan voor de volledige uitrol van het 5G-netwerk. Er zijn op een aantal plaatsen wel al testen aan de gang. Daarbij vielen Chinese leveranciers niet uit de boot. Telenet en Orange testen 5G-antennes van de Chinese ZTE Corporation, terwijl Proximus een tijd geleden al met Huawei-antennes aan de slag ging. Dit zijn echter geen

definitieve samenwerkingen. Voor de echte uitrol zijn nog geen fabrikanten gekozen.

De betrouwbaarheid van onze telecommunicatienetwerken is een federale bevoegdheid. Desondanks spreekt het voor zich dat we aan dit aspect aandacht willen besteden bij het ontwerpen van onze strategie inzake de uitrol van 5G in Vlaanderen. Minister Crevits, noch ikzelf hebben hierover adviezen ontvangen. Ik heb wel akte genomen van het feit dat de Staatsveiligheid een advies aan de Federale Regering heeft afgeleverd. Dit ent zich op de Europese 5G-toolbox, waarin onder meer vijf risicocategorieën zijn gedefinieerd bij de uitrol van 5G. Het laagste niveau is de huidige situatie, waarbij de markt volledig kan spelen. Het hoogste niveau verbiedt elke apparatuur van niet-betrouwbare leveranciers. Het niveau dat de Belgische veiligheidsdiensten aanraden, zit daar net onder: een beperking dat enkel niet-risicovolle leveranciers onderdelen die van cruciaal belang zijn mogen leveren. Vanuit de Vlaamse Regering volgen we deze ontwikkelingen nauwgezet op.

Daarnaast wil ik opmerken dat het Verenigd Koninkrijk, dat op dat vlak een betrouwbaar land is, de aankoop van een deel van zijn 5G-apparatuur aan Huawei heeft toegekend. Het gaat dan wel niet over de kern van het netwerk, maar over de periferie.

Wij volgen dat dus van heel nabij op en er is op dit moment nog geen definitieve bepaling over waar de operatoren hun apparatuur zullen bestellen.

De voorzitter: De heer Deckmyn heeft het woord.

Johan Deckmyn (Vlaams Belang): Bedankt voor uw antwoord. Ik ben blij dat u dit ernstig neemt en zeker verder wilt opvolgen. Het rapport heeft het inderdaad over meer dan China alleen. Daar ben ik me ook van bewust. Mijn vraag is echter vooral ingegeven door de druk die – met succes – werd uitgeoefend om zaken uit het rapport te schrappen. Dat was mijn voornaamste bezorgdheid, want we worden natuurlijk geconfronteerd met een regime dat er andere standaarden op nahoudt. Wij mogen onze communicatie niet conformeren aan de methodiek die men in China hanteert. Zelfs de hoge vertegenwoordiger in Europa – ik heb het daarnet gezegd –, stelde gewoon letterlijk dat Europa wat naïef is geweest. Als hij het al zegt, moeten we zeker aandachtig zijn.

Ik onthoud ook dat er in België nog niet gemeld is welke fabrikant we zouden kiezen voor de uitrol van het 5G-netwerk, maar dat de Chinezen wel degelijk in de running zijn, niet alleen Huawei, maar ook andere fabrikanten. Ze worden dus duidelijk niet uitgesloten.

Ik begrijp dat u dit verder opvolgt. Deze problematiek geldt ook nog voor andere bedrijven. Bij wijze van uitsmijter verwijs ik graag naar de communicatie die we nu aan het doen zijn. We werken met Zoom, we voeren onze debatten via Zoom. Zoom is toch ook van Chinese makelij. Is dit wel veilig genoeg? Is het op dit moment veilig? Zijn er bijvoorbeeld geen Chinezen op uw pc bezig, minister-president? 'You never know.' We moeten zeker alert blijven.

De voorzitter: De heer Vanlouwe heeft het woord.

Karl Vanlouwe (N-VA): Minister-president, dank u voor uw zeer duidelijk antwoord. U neemt de hele problematiek inderdaad ernstig. Iedereen heeft er baat bij dat er vanuit Chinese kant openheid is over wat er precies is gebeurd. Om het virus en de hele wereldeconomie opnieuw op orde te krijgen, moet er worden samengewerkt, maar dan moet er in de eerste plaats transparantie en openheid zijn.

U hebt inderdaad gezegd dat er nog geen gesprek is geweest met de Chinese ambassadeur en dat dat voorlopig niet op de agenda staat. Misschien kan vanuit

Vlaanderen het signaal worden gegeven dat er een overleg moet komen op diplomatiek niveau, tussen Europese diplomaten van de EEAS en Chinese diplomaten, of anderzijds bilateraal. Ik hoop dat het signaal kan worden gegeven dat China tot meer openheid, meer transparantie moet komen en dat het onaanvaardbaar is dat er druk wordt uitgeoefend op de Europese diplomaten om op een of andere manier tussen te komen en een verslag van de EEAS in een bepaalde richting te sturen.

De voorzitter: Mevrouw Brouwers heeft het woord.

Karin Brouwers (CD&V): Dat rapport van de Europese diplomatieke dienst, waarop druk zou zijn gekomen vanuit China, blijkt uiteindelijk, zo heeft commissaris Borrell toch gezegd, niet te zijn afgezwakt. De Europese Unie zit dus ook wel echt op de lijn dat er nood is aan openheid en transparantie over het ontstaan en de evolutie van het coronavirus en de epidemie vanuit China. Daarmee zit de Europese Unie op dezelfde golflengte als andere grote organisaties, zoals de Wereldgezondheidsorganisatie, maar ook de Verenigde Staten, Australië en andere.

De opmars van China in Europa was al bezig. Zo was de invloed in Griekenland bijvoorbeeld al vrij groot. Heel in het begin van de crisis heeft Europa, op zijn minst qua perceptie, steken laten vallen, waardoor de Chinezen er als de kippen bij waren om bijvoorbeeld hulp te bieden in Servië en in Italië. Dat moet ons toch ook wat ongerust maken.

Minister-president, gezien de duidelijke geopolitieke gevolgen van de coronacrisis, zullen wij onze Vlaamse Chinastrategie herijken, om toch te verhinderen dat in door de coronacrisis verzwakte economische regio's en bedrijven de invloed van China toeneemt? We hebben immers ondervonden dat een al te grote afhankelijkheid van China niet te verkiezen is, dat hebben we aan den lijve ondervonden. Hoe kunnen we dat evenwicht behouden en ervoor zorgen dat de invloed van een land als China ook niet te groot wordt, zeker op onze essentiële economische sectoren? Vlaanderen moet daar beducht voor zijn. Desnoods moeten we onze strategie aanpassen.

De voorzitter: Mevrouw Talpe heeft het woord.

Emmily Talpe (Open Vld): Er is terechte bezorgdheid over deze kwestie. In het Europees Parlement heeft mijn collega Hilde Vautmans daar ook vragen over gesteld aan de hoge vertegenwoordiger. Hij gaf als antwoord onder meer, en dat was wel opmerkelijk, dat het niet ongebruikelijk is dat er verschillen zijn tussen documenten die intern worden gebruikt en documenten die uiteindelijk voor het publiek bestemd zijn. Dat kan misschien wel waar zijn, maar of dat volstaat om de bedenkingen van tafel te vegen? Het lijkt mij toch maar mager.

Er is natuurlijk altijd beïnvloeding of druk in bepaalde gevoelige dossiers, daar moeten we ook niet flauw over doen. Maar de hamvraag is natuurlijk hoever die druk gaat, hoever we dit toelaten. Ik vind in ieder geval dat de Europese Unie de nodige veerkracht moet hebben om te kunnen weerstaan aan die buitenlandse beïnvloeding, en al zeker als we tegenover landen of staten staan waar de democratie niet zo hoog in het vaandel wordt gedragen als bij ons.

Mijn vraag lag eigenlijk in de lijn met de vraag die collega Brouwers stelde rond de Chinastrategie. Ik denk dat het enorm belangrijk is dat wij met Vlaanderen, met België weten welke houding we hierin moeten aannemen. We hebben een aantal globale uitdagingen die we samen moeten aanpakken, maar we mogen niet naïef zijn. We moeten ook duidelijk vragen dat ze transparant zijn wat een aantal dossiers betreft, en al zeker wat betreft dit dossier rond het coronavirus, dat toch een schaduw heeft geworpen op onze samenwerking. Ik dank u.

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Ik ben het met de verschillende beschouwingen eens. Wat de concrete vraag van mevrouw Brouwers en mevrouw Talpe betreft over de Vlaamse Chinastrategie: de coronacrisis heeft mij geleerd dat een ongebreidelde globalisatie toch ook een aantal risico's inhoudt. Als we voor iets eenvoudigs als mondkmaskers zien wat voor een saga dat heeft teweeggebracht. Want we hebben niet alleen de productie laten gaan – Vlaams en bij uitstek ook Europees – en maskers aangekocht in China, we hadden ook gewoon de productiecapaciteit niet meer.

Je kunt zeggen dat je gaat voor strategische goederen, waarbij je de productiecapaciteit in Vlaanderen en/of Europa behoudt. Zolang je het ergens anders goedkoper kunt kopen, haal je het daar, maar je houdt de productiecapaciteit dan wel hier. En in tijden van crisis kun je die productiecapaciteit heel snel activeren.

Wel, wij hebben de twee gedaan. We hebben de zaken in andere continenten gekocht – China en Indië – maar we hebben ook de productiecapaciteit afgebouwd, waardoor we heel veel tijd nodig hebben om betrekkelijk eenvoudige dingen als mondkmaskers zelf te kunnen maken.

U hebt het over het herijken van de Vlaamse Chinastrategie. Laat het mij anders zeggen: het gaat over onze kijk op de globalisatie. Als het beheersen van de crisis wat minder van onze tijd vergt, denk ik dat we moeten nadenken wat de strategische goederen zijn waarvan we de productiecapaciteit – en de goederen zelf misschien ook – in Vlaanderen en/of in Europa moeten hebben. Dat is toch een belangrijk leerpunt uit deze coronacrisis. En dan heb ik het niet alleen over strategische goederen gelinkt aan de aanpak van gezondheidscrisissen. We moeten de redenering ook ruimer maken. Welke andere bedreigingen kunnen op ons afkomen die ons nopen om de productiecapaciteit voor bepaalde strategische goederen hier te houden? Dat is voor mij zeker een leerpunt. En daarin past inderdaad ook een herijking van onze strategie richting China.

De voorzitter: De heer Deckmyn heeft het woord.

Johan Deckmyn (Vlaams Belang): Minister-president, ik ben zeker tevreden met hetgeen u stelt rond de ongebreidelde globalisering. Dat houdt inderdaad risico's in. Ik ben blij dat u dat nu uitdrukkelijk zegt. Ik wil die mening alleen maar sterk onderschrijven en de initiatieven toejuichen die u wilt ondernemen om na te gaan waar we zelf meer het voortouw kunnen nemen als het gaat over strategische goederen en strategische productie.

Minister-president, het is belangrijk dat u de bezorgdheden van Vlaanderen toch zou meedelen aan de Chinese ambassadeur. Het is belangrijk dat Vlaanderen het signaal geeft aan de Chinezen dat wij een bepaald model voorstaan dat misschien niet altijd spoort met hun model, en dat ze daarvan op de hoogte worden gebracht en worden geconfronteerd met de visie dat we daar niet echt mee gediend zijn.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Emmily Talpe aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management, over de uitspraak van het Duits Grondwettelijk Hof met betrekking tot de Europese Centrale Bank – 2186 (2019-2020)

Voorzitter: mevrouw Cathy Coudyser

De voorzitter: Mevrouw Talpe heeft het woord.

Emmily Talpe (Open Vld): Minister-president, precies een week geleden, op 5 mei, deed het Duits Grondwettelijk Hof een uitspraak over het stimulusprogramma

van de Europese Centrale Bank (ECB). Die kocht sinds 2015 via het public sector purchase programme (PSPP) al meer dan 2,5 biljoen euro aan staatsobligaties. De bedoeling was om de Europese inflatie op niveau te houden, maar het ondersteunde ook bepaalde eurolanden, onder andere Italië en Griekenland. Het programma liep van 2015 tot eind 2018 en werd vorig jaar terug opgestart.

Een aantal Duitse academici en politici spanden een rechtszaak aan tegen dit programma, omdat het volgens hen inging tegen de Grondwet. Het Duits Grondwettelijk Hof oordeelde enerzijds dat het opkopen van overheidsobligaties geen illegale monetaire financiering is, maar volgens de rechters zou het wel deels onwettig zijn omdat onvoldoende zou zijn aangetoond dat het opkopen van obligaties echt nodig was om de doelstellingen te bereiken.

Het Duits Grondwettelijk Hof geeft de ECB nu drie maanden om aan te tonen dat het opkoopprogramma wel degelijk proportioneel is. Indien er na deze verantwoording geoordeeld wordt dat dit niet het geval is, dan mag de Bundesbank niet langer deelnemen aan het aankoopprogramma.

Met de uitspraak gaat het Duits Grondwettelijk Hof ook deels in tegen de beslissing van het Europees Hof, dat oordeelde dat het programma wel wettig is. Het is een understatement als ik zeg dat dit toch wel voor wat politieke en juridische ophef heeft gezorgd. Ondertussen liet ook commissievoorzitter von der Leyen een reactie optekenen tegen het arrest. Daarin zei ze dat het laatste woord over EU-wetgeving door het Europees Hof van Justitie wordt gesproken en nergens anders. Ze alludeerde zelfs op een mogelijke inbreukprocedure.

De uitspraak van de Duitse rechters heeft geen onmiddellijk gevolg voor het beleid van de ECB. De vraag is wel hoe dit verder evolueert. Als de ECB de rechters kan overtuigen van de keuzes die zijn gemaakt, dan is er mogelijk geen probleem. In het andere geval kan de impact van de uitspraak wel groot zijn, kan er ook onzekerheid ontstaan voor het beleid van de ECB en kan er ook financiële instabiliteit optreden.

Minister-president, wat is de houding van Vlaanderen ten aanzien van de opkoop van staatsobligaties van eurolanden door de ECB? Hoe staat u ten aanzien van het arrest van het Duits Grondwettelijk Hof? Hoe schat u de gevolgen hiervan in?

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Het Europees Hof van Justitie behandelde in 2017-18 een verzoek om een prejudiciële beslissing, ingediend door het Bundesverfassungsgericht, het federaal Grondwettelijk Hof van Duitsland, met betrekking tot dit programma. Het hof oordeelde op 11 december 2018 dat bij het onderzoek niets gebleken was van feiten of omstandigheden die de geldigheid kunnen aantasten van het programma voor de aankoop van door de publieke sector uitgegeven schuldbewijzen op secundaire markten.

De Vlaamse Regering erkent het bindende karakter van de jurisprudentie van het Hof van Justitie van de Europese Unie en heeft bijgevolg geen reden om te twijfelen aan het oordeel van het hof dat het opkoopprogramma van de ECB wettelijk is en het Unierecht respecteert.

Dat neemt niet weg dat het ook voor Vlaanderen essentieel is dat de ECB zich houdt aan haar bevoegdheden zoals vastgelegd in het Verdrag betreffende de werking van de EU, en niet interfereert met de begrotingsdiscipline opgelegd aan de lidstaten. Aankoopprogramma's moeten dan ook steeds in overeenstemming zijn met de primaire doelstelling van de ECB inzake prijsstabiliteit.

Hoe sta ik tegenover het arrest van het Duits Grondwettelijk Hof? Het arrest is nog maar net geveld, en er zal ongetwijfeld nog veel inkt over vloeien. Het is niet aan

mij als minister-president van de Vlaamse Regering om een oordeel te vellen over Duits staatsrecht en de verhouding tussen het Duits Grondwettelijk Hof, het Hof van Justitie van de Europese Unie en andere Europese instellingen. Dat neem niet weg dat de Vlaamse Regering de rechtsbeginselen die ten grondslag liggen aan het Europees recht en die nodig zijn voor een uniforme toepassing van het recht, erkent en ook respecteert. Ik zal dus samen met mijn raadgevers en diensten deze uitspraak en de potentiële gevolgen in ieder geval blijven opvolgen.

Hoe schatten we die gevolgen in? Het Duits Grondwettelijk Hof heeft de Duitse overheid verplicht om de ECB te bevragen over de 'proportionaliteit' van het opkoopprogramma. Zijn de economische gevolgen in verhouding met de monetaire doelstellingen? Als de ECB daar binnen de drie maanden niet op antwoordt, mag Duitsland niet langer deelnemen aan het programma. Aangezien Duitsland het grootste lid van de ECB is, zal het u niet verbazen dat de potentiële gevolgen van deze uitspraak aanzienlijk zijn. Daarnaast lijkt het me, gezien de invloed van Duitsland binnen de EU en de noodzakelijke Duitse steun voor de Europese opkoopprogramma's, vrijwel onmogelijk voor de ECB om deze uitspraak zomaar te negeren. Vrijdag kwam er alvast een reactie van het Hof van Justitie van de Europese Unie, dat normaal niet reageert op uitspraken van nationale rechters. Daarin zet dat hof duidelijk de puntjes op de i door te herhalen dat prejudiciële arresten van het hof bindend zijn voor de nationale rechters. Het is duidelijk dat over deze zaak nog niet het laatste woord is gezegd, maar in deze fase lijkt het ons vooral belangrijk dat erover wordt gewaakt dat deze uitspraak niet leidt tot bijkomende economische instabiliteit, op een moment dat de EU zich in moeilijk vaarwater bevindt.

De voorzitter: Mevrouw Talpe heeft het woord.

Emmily Talpe (Open Vld): Minister-president, dank u wel voor uw antwoord. Ik denk dat we op dezelfde lijn zitten. Enerzijds is dit toch een opmerkelijk arrest. Men kan zich de vraag stellen wat de rol is van die nationale gerechtshoven die eenzijdig gaan interpreteren wat wel of niet kan in Europa. Anderzijds is Duitsland een machtig land binnen onze Europese Unie. We moeten toch waakzaam zijn wat de impact voor de ECB betreft. Ik ben blij dat jullie dat ook zullen monitoren. Ik denk dat dat heel belangrijk is voor de financiële stabiliteit, al zeker op een moment als nu, nu we eigenlijk allemaal andere zorgen aan ons hoofd hebben. Ik denk dus dat we beter allemaal aan hetzelfde zeel kunnen trekken om tot een goed herstelprogramma te komen.

Ik heb geen bijkomende vragen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Annick Lambrecht aan Jan Jambon, minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Buitenlandse Zaken, Cultuur, ICT en Facilitair Management, over de Internationale Dag tegen Homofobie en Transfobie in het kader van het Vlaamse buitenlandse beleid

– 2195 (2019-2020)

Voorzitter: mevrouw Cathy Coudyser

De voorzitter: Mevrouw Lambrecht heeft het woord.

Annick Lambrecht (sp.a): Op 17 mei vindt ook dit jaar de Internationale Dag tegen Homofobie en Transfobie (IDAHOT) plaats. Exact dertig jaar geleden, op 17 mei, schrapte de Wereldgezondheidsorganisatie homoseksualiteit van de internationaal gehanteerde lijst van ziektes. Op deze dag zetten we onze strijd tegen discriminatie en geweld wegens gender of geaardheid nog eens expliciet in de kijker, in Vlaanderen en in heel de wereld. Op 22 april keurde het Vlaams Parlement

met een brede meerderheid een voorstel van resolutie goed dat net dit doel naar voren schuift, namelijk van de strijd voor lgbtqi+-rechten (lesbian, gay, bisexual, transgender, queer (or questioning), plus) een hoeksteen van ons buitenlands beleid maken. Dat blijkt nodig, want zelfs binnen Europa zien we dat die rechten onder druk staan. We hoeven maar te kijken naar Polen en Hongarije. De resolutie vraagt de Vlaamse Regering onder andere om in samenwerking met de Federale Regering, de Europese Unie en de internationale gemeenschap en met stakeholders de oprukkende haat of discriminatie ten aanzien van lgbtqi+-personen zowel in de EU als daarbuiten een halt toe te roepen, en openbare discriminatie en haatzaaiende uitlatingen ten aanzien van die personen te veroordelen en via diplomatieke weg bij de betrokken politieke leiders aan te kaarten, alsook om op Europees niveau het voortouw te nemen om gezamenlijk politieke druk uit te oefenen op landen die homoseksualiteit strafbaar stellen, in het bijzonder landen waar de doodstraf nog geldt, met het oog op het decriminaliseren van homoseksualiteit.

Tevens vraagt de resolutie aan de Vlaamse Regering in haar internationale betrekkingen respect te eisen voor de universele waarde van de gelijkheid van alle individuen, ongeacht hun seksuele oriëntatie, genderidentiteit en -expressie of seksekenmerken, en dat respect ook zelf actief uit te dragen door erop te wijzen dat lgbtqi+-rechten grondrechten zijn die moeten worden gegarandeerd en gehandhaafd. Dat houdt ook in dat alle wetten en officiële handelingen die homoseksualiteit en lgbtqi+-activisme strafbaar stellen, worden herzien.

Minister-president, in het licht van deze dag op 17 mei, had ik dan ook een aantal vragen.

Heeft de Vlaamse Regering al formeel protest aangetekend bij de Poolse en Hongaarse overheid omtrent de plannen om de rechten van de lgbtqi+ in te perken?

Op welke manier zal de Vlaamse Regering de vragen die in de resolutie worden gesteld in de praktijk omzetten?

Welke initiatieven plant u om dit op federaal en Europees niveau aan te kaarten?

Op welke manier zal de Vlaamse overheid druk uitoefenen op landen waar homoseksualiteit momenteel strafbaar is?

Is de Vlaamse overheid bereid om mensenrechten en lgbtqi+-rechten een officieel onderdeel te maken van elke officiële buitenlandse missie?

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: In Polen zal de Algemeen Afgevaardigde van de Vlaamse Regering in Warschau binnenkort een brief tot steunverklaring aan de lgbtqi-gemeenschap ondertekenen, samen met een aantal andere ambassades en vertegenwoordigingen. In die brief wordt opgeroepen om inspanningen rond lgbtqi-bewustmaking te ondersteunen en wordt het belang van de fundamentele rechten benadrukt.

Deze brief is een jaarlijkse gewoonte ter gelegenheid van de Mars voor Gelijkheid in Warschau. Ook in voorgaande jaren werd die brief door onze vertegenwoordiging ondertekend. Dit jaar kan de Mars voor Gelijkheid niet doorgaan, maar de bedoeling blijft wel om de brief op hetzelfde moment, op 20 juni, aan de Poolse autoriteiten te overhandigen.

In Hongarije had ik in februari een ontmoeting met premier Orbán. Een onderdeel van ons gesprek ging over de problemen in Hongarije op het vlak van mensenrechten en de rechtsstaat. Ik heb toen aan premier Orbán duidelijk gemaakt dat Vlaanderen veel belang hecht aan het respect voor de mensenrechten.

Hoe zal de Vlaamse Regering de vragen gesteld in de resolutie in de praktijk omzetten? Zoals ik al heb uiteengezet in de beleidsnota Buitenlands Beleid en Ontwikkelingssamenwerking draagt Vlaanderen de waarden vervat in de mensenrechtenverdragen uit in zijn internationaal beleid. De strijd tegen alle vormen van discriminatie is daarbij een prioritair thema voor de Vlaamse Regering. Er is daarbij bijzondere aandacht voor discriminatie op grond van seksuele voorkeur.

Er zijn in het verleden verschillende initiatieven genomen om die beleidslijn in de praktijk om te zetten. Bij wijze van voorbeeld vermeld ik de jarenlange samenwerking met het Centre for Human Rights van de Universiteit van Pretoria in Zuid-Afrika. Die organiseert met de steun van de Vlaamse Regering de cursus Sexual Minorities Rights. Deze cursus trekt deelnemers aan uit het hele Afrikaanse continent, ook uit landen waar homoseksualiteit strafbaar is.

De Vlaamse Regering steunt bovendien ook twee belangrijke Speciale VN-programma's. Het eerste programma is het Speciale Programma voor Onderzoek, Ontwikkeling en Onderzoekstraining betreffende de Menselijke Voortplanting (HRP), gehuisvest binnen de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO). Dit programma promoot het recht op een goede seksuele en reproductieve gezondheid van alle vrouwen en mannen. Het programma heeft aandacht voor adolescenten, maar ook voor groepen die te weinig gesteund en gemarginaliseerd worden, dus zeker ook de lgbtqi+-gemeenschappen. Daarnaast levert dit programma ook wetenschappelijk onderzoek over de gezondheidssnoden en de meest effectieve en efficiënte omgangsmethodes van het gezondheidssysteem met leden van deze groepen. Ten slotte heeft het programma ook een mensenrechtenspecialist die de directeur ondersteunt bij het pleiten voor aandacht voor de seksuele en reproductieve gezondheid van de helaas vaak gediscrimineerde en zelfs totaal uitgesloten leden van seksuele minderheden.

Mede op vraag van de bestuursraad van dit programma, het Policy and Coordination Committee (PCC), waar Vlaanderen actief lid van is, zal daar nu nog een genderspecialist aan toegevoegd worden om al het werk van het programma op correcte aandacht voor gender te beoordelen en het voornoemde internationale werk verder te onderbouwen en te stimuleren.

Het tweede programma dat Vlaanderen ondersteunt voor een zelfde kernfinanciering van 750.000 euro is het Speciale VN-programma voor de strijd tegen hiv en aids: UNAIDS (Joint United Nations Programme on HIV/aids). Zoals u weet, vormen de lgbtqi+-gemeenschappen een van de sleutelgroepen binnen deze pandemie. Zij hebben specifieke aandacht nodig omdat infectie binnen hun gemeenschappen veel vaker voorkomt. Tegelijk bestaan er ten aanzien van hen stigma's en discriminatie binnen de bredere maatschappij, maar zeker ook binnen het gezondheidssysteem.

Ik heb een nieuwe overeenkomst met UNAIDS getekend voor de werkingsjaren 2019-2020.

In onze partnerschapsovereenkomst wordt sterke aandacht gevraagd voor het respecteren van de mensenrechten van eenieder in de acht voor onze steun voorgeselecteerde landen in Zuidelijk Afrika, namelijk Botswana, Lesotho, Malawi, Mozambique, Namibië, Zuid-Afrika, Swaziland en Zimbabwe.

Het blijft de overtuiging van de Vlaamse Regering dat het promoten van de rechten van seksuele minderheden in derde landen veel effectiever wordt uitgevoerd door een gespecialiseerde VN-organisatie, die door deze derde landen als neutraler wordt ervaren – omdat zij deze mee aansturen –, dan wanneer dit in verspreide slagorde gebeurt door individuele, westerse lid- en deelstaten.

Bij mijn besprekingen voorafgaand aan de ondertekeningsceremonie van de nieuwe partnerschapsovereenkomst met de vice-uitvoerenddirecteur van UNAIDS,

mevrouw Gunilla Carlsson, heb ik vanzelfsprekend aandacht besteed aan het thema van de bescherming van de rechten van en de noodzakelijke specifieke aandacht voor de leden van de lgbtqi+-gemeenschappen. Van haar kreeg ik de verzekering dat de nieuwe uitvoerend directeur van UNAIDS, mevrouw Winnie Byanyima, zich sterk persoonlijk engageert voor dit thema.

Welke initiatieven plannen we? Op Europees niveau blijven we onderhandelen over de horizontale non-discriminatie-richtlijn die de bescherming tegen discriminatie van lgbtqi+-burgers in Europa zal vervolledigen. Met die richtlijn zou er ook buiten de sfeer van arbeid in een Europees verbod van discriminatie worden voorzien.

We kijken ook uit naar de Europese strategie voor de gelijkheid van lgbti's die eind 2020 door de Europese Commissie zal worden gepubliceerd.

Op welke manier zullen we druk uit oefenen? Vlaanderen kaart problemen op het vlak van mensenrechten bij voorkeur aan via het internationale en Europese kader.

Wat het Europese niveau betreft, ben ik heel tevreden dat het EU-actieplan inzake mensenrechten en democratie voor de periode 2020-2024, dat de prioriteiten voor het externe beleid van de EU vastlegt, aandacht besteedt aan de strijd tegen discriminatie, geweld en haatspraak ten aanzien van lgbti-personen.

Wat het internationale kader betreft, nemen we dit op via onze steun aan en onze betrokkenheid in de VN-programma's waarover ik het daarnet heb gehad. Het blijft, zoals eerder gezegd, de overtuiging van de Vlaamse Regering dat het politieke lobbywerk ter versterking van de rechten van seksuele minderheden in derde landen veel effectiever wordt uitgevoerd door een gespecialiseerde VN-organisatie. Omdat zij die mee aansturen, wordt een dergelijke organisatie door deze derde landen als neutraler ervaren dan wanneer dit in verspreide slagorde gebeurt door individuele, westerse lid- en deelstaten.

Zoals aangegeven in de beleidsnota Buitenlands Beleid en Ontwikkelingssamenwerking, wil de Vlaamse Regering bij haar acties in het buitenland actief de waarden uitdragen die vervat zijn in de internationale en Europese verdragen inzake mensenrechten.

Als kleine speler op het wereldtoneel moeten we in de eerste plaats werken via de internationale en Europese kanalen. Maar waar de gelegenheid zich voordoet, kunnen we ook de bilaterale kanalen benutten. Ik denk dat deze Vlaamse Regering in het verleden ook al heeft aangetoond hier, waar nodig, de daad bij het woord te voegen.

De voorzitter: Mevrouw Lambrecht heeft het woord.

Annick Lambrecht (sp.a): Ik dank u. Het feit dat u zo'n uitgebreid antwoord geeft, stelt mij tevreden. Want het toont aan dat er zeker goede wil is om dit thema niet zomaar snel te behandelen, als ware het minder interessant of nodig. Het is een teken van goede wil, en ik kan alleen maar hopen dat ooit de dag komt dat wij niet meer moeten vragen dat er aandacht zou zijn voor gelijke rechten voor iedereen, met welke geaardheid dan ook.

Vooraf voor wat Europa betreft blijven wij heel goed toekijken – en ik zie dat u dat ook doet – op landen als Hongarije en Polen, die eigenlijk op een zeer gevaarlijke grens balanceren tussen toelaten wat kan en niet kan voor mensen die tot de lgbtqi+-groep behoren. Ik dank u.

De voorzitter: De heer Nachtergaele heeft het woord.

Joris Nachtergaele (N-VA): Collega Lambrecht, deze resolutie dateert van 22 april, dat is exact 21 dagen geleden. U laat er geen gras over groeien. En dat is

uiteraard een goede zaak, want over resoluties stemmen zonder daar gevolg aan te geven heeft natuurlijk weinig nut.

Minister-president, ik dank u voor uw repliek en uw engagement. Ik heb nog een bijkomende vraag: uw agenda is ongetwijfeld volledig overhoop gegooid door de coronacrisis. Ik herinner mij nog levendig de discussie over Viktor Orbán, met de vraag van de commissie om op voorhand te worden ingelicht over dergelijke geplande gevoelige ontmoetingen. Hebt u eventueel al zicht op een nieuwe kalender en mogelijke afspraken waarbij deze problematiek mogelijk naar boven zou kunnen komen?

De voorzitter: Mevrouw Talpe heeft het woord.

Emmily Talpe (Open Vld): Minister-president, ook namens onze fractie bedank ik u voor de duiding bij de vele inspanningen die al zijn geleverd, hoewel de resolutie inderdaad nog maar drie weken geleden werd goedgekeurd. Het lijkt mij in dezen ook zeer belangrijk dat er internationaal heel wat netwerkgesprekken zijn, en dat er ook face-to-face diplomatisch kan worden gewerkt. Op dat vlak zit u natuurlijk in een moeilijker tijdperk. Desalniettemin is er al heel wat gebeurd.

Ook bij de lokale besturen hebt u een partner. Ik heb daarnet de regenboogvlag gehesen. Wij verleggen kleine steentjes, maar ik denk dat het Vlaanderen is dat samen met Europa de grotere zaken in beweging moet kunnen zetten, en een heel duidelijk, krachtig signaal moet geven dat we alles op alles zetten in die strijd tegen discriminatie die totaal niet door de beugel kan.

De voorzitter: De heer Bex heeft het woord.

Stijn Bex (Groen): Ik denk dat het goed is dat we, naar aanleiding van IDAHOT kunnen peilen bij de minister-president naar hoever het staat met die resolutie die we op 22 april hebben goedgekeurd, wetende dat de tijd die hij heeft gehad om daarmee aan de slag te gaan, zeer kort is.

Minister-president, u hebt gesproken over de brief tot steunverklaring ten aanzien van lgbtqi+ in Polen. U hebt ook gesproken over wat u hebt meegedeeld aan premier Orbán. Maar we kunnen toch niet anders dan vaststellen dat die acties niet bijzonder veel indruk maken. Vandaag heeft een derde van de lokale besturen een gebied in Polen uitgeroepen tot lgbtqi+-vrije zone. En premier Orbán heeft van de coronacrisis gebruik gemaakt om de rechten van transgenders serieus terug te schroeven.

Ten tijde van corona is er ook een incident geweest met de lgbtqi+-gemeenschap in Marokko, waar er werd opgeroepen om mensen te outen via allerhande dating-apps. Dat is natuurlijk gemakkelijk op een moment dat mensen thuis opgesloten zitten door de crisis. Daar is het nog altijd strafbaar om homoseksuele daden te stellen. Men kan er tot drie jaar gestraft worden. Dat toont nog eens hoe belangrijk het is om dat internationaal aan te kaarten.

Ik volg u alleszins wanneer u zegt dat we dat moeten doen via internationale organisaties, want dat maakt onze stem sterker, absoluut. Maar wat dan wel zeer belangrijk is – en dat is toch een vraag van die resolutie – is dat Vlaanderen binnen die internationale organisaties absoluut een voortrekkersrol opneemt, dat we niet meelopen met de hoop, maar dat we de hoop meetrokken om meer vooruitstrevende standpunten in te nemen. Ik hoop dat u daar werk wilt van maken.

In het bijzonder vraag ik me af of u wilt samenwerken met andere regio's en landen om die voortrekkersrol te kunnen spelen. Op welke manier wilt u eventueel steun bieden aan de civiele samenleving in landen zoals bijvoorbeeld Marokko, waar het

heel belangrijk is dat we de mensen die wel hun mond durven open te trekken, op straat durven komen en zich durven uiten, een steun in de rug geven?

De voorzitter: De heer Deckmyn heeft het woord.

Johan Deckmyn (Vlaams Belang): Mevrouw Lambrecht, ik had deze vraag om uitleg bekeken, en het moet me van het hart dat u er in de vraagstelling in slaagt om enkel naar problemen inzake holebi's in Europese staten te verwijzen, zonder op de belangrijkste discriminatie te wijzen. In al de grote Europese steden zien we dat discriminatie en geweld tegen holebi's alsmáar stijgt en dat dat voor een groot deel te maken heeft met de islam en de islamisering van die steden. Dat kunnen we ook vaststellen in onze steden: in Brussel, in Antwerpen en in mijn eigen stad Gent. Daar zien we dat er gewelddaden worden gepleegd in wijken die specifiek islamitische inwoners hebben.

Het zou dus van eerlijkheid getuigen om, als u daarover een vraag stelt binnen de Europese context, deze zaak niet uit de weg te gaan. Het moet gezegd: het is positief dat collega Bex heeft verwezen naar de problematiek van Marokko, want dat wou ik ook aankaarten. Nog niet zo lang geleden was het in het nieuws dat holebi's worden gestigmatiseerd en aan de digitale schandpaal worden genageld. Dit probleem gaat veel verder dan de voortdurende fixatie op Polen en Hongarije, terwijl dat in vele islamitische landen een waar probleem is.

Dit was dan ook de reden waarom het Vlaams Belang een voorstel van resolutie heeft ingediend. Jammer genoeg heeft men niet de moed gehad om de specifieke elementen uit ons voorstel van resolutie op te nemen in het voorstel van resolutie van de meerderheid. Dat blijf ik betreuren. Minister-president, ik hoop dat als u de discriminatie van holebi's in Europa wilt aankaarten, u in de toekomst zeker ook de islamisering van onze steden meeneemt in dit debat.

De voorzitter: Minister-president Jambon heeft het woord.

Minister-president Jan Jambon: Eerst wil ik even zeggen dat er op dit ogenblik geen afspraken in mijn agenda staan. Voorlopig is er niets gepland, omdat ik absoluut nog geen zicht heb wanneer buitenlandse reizen mogelijk zijn. Destijds heb ik inderdaad gezegd dat ik mijn agenda aan de commissie zou overmaken. Dat zullen we dan ook zeker doen, maar op dit moment is er niets aan de orde.

Mijnheer Bex, we denken dat we daar via internationale organisaties en via internationale contacten het best op kunnen wegen. In bilaterale contacten die we hebben in de betrokken landen, brengen we die problematiek ook ter sprake.

Wat directe steun aan civiele organisaties betreft, hebben we voor onze ontwikkelingssamenwerking een gecibleerde aanpak, gericht op drie landen, met de bedoeling om de middelen niet te vernevelen over heel veel initiatieven. We blijven dan ook bij die strategie.

De voorzitter: Mevrouw Lambrecht heeft het woord.

Annick Lambrecht (sp.a): Minister-president, ik denk dat het de juiste manier is om dit internationaal aan te pakken.

Ik zie niet in dat, als we praten over het internationale, we enkel over Europa praten. We hebben enkel Polen en Hongarije als voorbeeld gegeven. Mijnheer Deckmyn, het staat u uiteraard vrij om ook zelf vragen te stellen en juiste cijfers te vragen over dingen die u wilt weten. Dank u wel.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.